

Když na to zpětně koukám, fakt nevím, proč jsem šel já – obyčejnej kluk Michal Kunc – na vojenskou medicínu do Hradce, když jsem měl rád spoustu věcí, ale vojnu ne.

Uniformy se mi nelíbily, nesbíral jsem odznaky a nehrál si na vojáky. Při dětských hrách jsem nechtěl být Rus ani partyzán, dokonce ani Vinnetou ne. Nechtěl jsem být ale ani kosmonaut, popelář nebo prezident. Co mi však paměť sahá, chtěl jsem být filozof nebo doktor, ale spíš doktor. Slyšel jsem totiž, že bílý plášť je nad žezlo králů, zatímco filozofové zhusta končí blbě. Jako doktor bych měl navrch nad bližními, kteréžto pomyšlení mi velmi konvenovalo.

Má volba vycházela i z otcova prohlášení, že jsem línej a levej na obě ruce, takže musím študovat, abych nechcíp hlady, což se později ukázalo, jako hrubě mylná premisa, protože jsa doktorem, makal jsem jako šroub, a ještě ke všemu půl života za půl darma, přičemž jsem neustále slyšel, že bych za to měl být nekonečně vděčný největším lemplům v historii.

Za mé nedětské zájmy mohlo astma, jemuž se tenkrát u nás kulantně říkalo chronická bronchitida. Na vině byl sirnatý vzduch, který

jsme tehdy dýchali na severu Čech všichni. Prostonal jsem celé zimy, a měl jsem tudíž čas přečíst matčinu knihovnu, zvláště když v televizi dávali jen „Školu pokrokových zkušeností“ nebo akční reportáže z budování ropovodu Orenburg, jež mi přišly děsné, ačkoliv jsem jiné pořady nepoznal. Nezaulyaly mne ani přímé přenosy ze strhujícího boje o zrno, jimiž jsem rovněž intuitivně zhrdl.

Matka měla jako ředitelka školy knihovnu plnou marxisticko-leninských spisů (které se snad tenkrát fasovaly na metry). Jako bonus tam byly Palackého Dějiny národu českého. Číst se nedalo ani jedno!

Filozofem jsem se zprvu chtěl stát proto, abych napsal něco, co by se číst dalo. Při jedné obzvlášť těžké bronchitidě jsem ve dvanácti letech z nudy přečetl Marxův Kapitál. Nebudete mi věřit, ale to, co tam ten člověk psal, se mi nezdálo už tenkrát. Nabyt jsem dojmu, že to nemůže fungovat.

Obzvlášť silně mne iritovaly Marxovy abstrakce, vychytrale používané, aby mu teorie štymovaly. Bylo to, jako když se fixluje v kartách. Když se Marxovi něco nehodilo do krámu, prostě to ignoroval, takže mu to nakonec vždycky nějak teoreticky vyšlo – teoreticky ano.

Jenže to je týž princip, jako kdyby fotbalový trenér připravoval taktiku zápasu s tím, že v soupeřově týmu nebude hrát vynikající střední útočník a v bráně stát jejich fenomenální gólman. Pak snadno usoudíme, že nemůžeme prohrát a s klidem vsadíme balík na vítězství svého týmu. Ve skutečnosti ovšem tihle borci v soupeřově mužstvu hrají, nemluvě o tom, že od posledně jsou na naše hráče pěkně nasraní za sérii zákeřných faulů. Takže v praxi dostaneme kotel a na sázkách proděláme majlant.

Přesně tenhle pocit jsem měl z Marxova Kapitálu. Když jsem se na to ptal matky (tenkrát jsem si myslel, že ví všechno), znepokojeně se

na mne podívala a pravila, že jsem na tyhle věci ještě malej a ať si jdu si uklidit pokoj. Záhy jsem pochopil, že matka Marxe nečetla (stejně jako většina funkcionářů strany).

Kdybych tenkrát v knihovně našel Patočku nebo Sartra, mohl se ze mne stát filozof. Ovšem mít v šedesátých letech v knihovně jiné filozofy než Lenina a Marxe znamenalo koledovat si o malér, a to matka nechtěla, protože byla taková doba, a protože byla nejmladší ředitelkou školy v kraji. A po uznání a kariéře touží každý, přičemž na režimu zas tak nesejde.

Mnohem později, když už jsem pobral rozum a začal ho svévolně používat, jsem seznal, že dělnictvo vyzbrojené filozofií prošpikovanou lišáckými abstrakcemi jako ementál dírami nemůže dopadnout dobře. Umínil jsem si tedy, že se nikdy nestanu proletářem. Už proto, abych nemusel nikomu nic diktovat.

Byla taková posraná doba, a proto jsem nemohl jít na normální medicínu, jelikož jsme neměli na úplatek, jenž byl pro přijetí stejně nutný jako maturitní vysvědčení. Iritovalo mne, že prachy na úplatky měli pogramotní vedoucí kovošrotu, řezníci a pinglové, kdežto my ne, přestože byla matka funkcionářkou strany – byť lehce kverulující – a otec aktivně praktikující soustružník.

Rodiče tehdy vystrachali v příbuzenstvu na Slovensku vojenského doktora (který přislíbil protekci) a teta se navíc v lázních sčuchla s lemplovitým majorem v záloze, jenž se prsil konexemi na vojenské královéhradecké medicíně. Rodiče tudíž zvolili cestu nejmenšího odporu, po níž se ovšem nevydali sami, nýbrž na ni zbaběle vyslali mne. Po létech se ukázalo, že oba potenciální přímluvci měli konexe maximálně tak v Narpě při shánění hajzlpapíru.

„Na vojně na tebe dohlídnou, aby ses neflákal po hospodách,“ pravila matka, což byla stejná blbost, jako že jsem levej na obě ruce.

Navíc to od nich bylo farizejské, protože jestli mne někdo vedl k domácím pracím, lásce k vlasti a pití, byla to rodina. Obzvlášť pak otcova volyňská část naší rodiny si bez kalíšku vodky neuměla život představit, i když bratři Slováci ze strany matčiny uměli vzít za fľašu borovičky taky pěkně.

Na vojenskou medicínu jsem se dostal bez protekce, přestože můj výkon z fyziky byl tristní a tělocvik přímo komický. V té době se však hodně koukalo na příslušnost ke straně a já ve straně byl.

Do partajního lůna jsem byl zavlečen ještě na střední, což byl trest za vyznamenání u maturity. Gympl totiž potřeboval splnit kontingent kandidátů strany z řad studentů, aby se neřeklo, že do tý protekční partaje berou jen blbý policajty a vychcaný netáhla, co chtějí povýšit na mistra ve fabrice na mucholapky.

Myslím však, že jako nebezpečně štouraví inteligenti jsme skalním komunistům lezli v jejich petrifikovaný partaji na nervy, protože jsme měli pořád nějaký naivní dotazy, jako proč se u nás pořádají pompézní oslavy VŘSR, když nejsou prachy na umělý ledviny pro dělníky, nýbrž jen pro zasloužilé členy strany, zatímco ostatní jsou odsouzeni k pomalému chcípání a ještě musí poslouchat, jak na prvním místě našeho snažení je člověk. Nebo proč se na Západě už dvacet let dělají bypassy a transplantace srdce, zatímco u nás si doktoři dávají stupidní závazky, že si kupříkladu vezmou do socialistické péče zanedbanou zeleň ve špitále (místo aby o víkendů hráli golf a za prachy farmaceutických firem se opíjeli na lékařském kongresu jako všichni slušní lékaři na Západě a o zeleň se starali dělníci, kteří jsou placeni líp než doktoři).

Taky jsme chtěli neukázněně cestovat do kapitalistické ciziny, nebo aspoň do Jugoslávie, což simplexní skalní soudruzi nepobírali, protože

do chřtánu kapitalistické hydry chce přece jen hazardér, jenž riskuje, že ho v Německu hladem šílení nezaměstnaní snědí s eintopfem!

Od kolébky jsme slýchali, že vidíme a dýcháme díky straně, že se máme tak, jak se máme, rovněž díky straně (což byla ovšem bohužel naprostá pravda) a že voda teče dolů jen díky Sovětskému svazu; takže v nás zákonitě zakořenil iracionální, nicméně mohutný pocit vděku.

Se vstupem do KSČ jsem tudíž neměl žádný morální problém. Vágní historky o jakési Horákové (která se mi navíc v dětství pletla s chytrou horákyňí), vraždách duchovních a rozkulačování se k naší generaci totiž donesly pouze formou hospodské ústní slovesnosti.

Když mi bylo tedy ředitelem gymnázia naznačeno a poté mojí matinkou explicitně řečeno na plnou hubu, že pokud odmítnu stranickou kandidaturu, mohu se s medicínou rozloučit, bylo vymalováno – už jsem tam byl a stal jsem se předvojem jako v té době spousta naivních lidí!

V prváku na vojenské medicíně se mne pak zmocnil fanatický politruc Šourek, pro své charakteristické fyziognomické a povahové vlastnosti všeobecně posluchači nazývaný „Ušatá píča“, který se ze mne snažil v ideologické výhni nekonečných schůzí a marxistickoleninské přípravy ukout pevného svazáckého a posléze i stranického funkcionáře. Dlužno konstatovat, že výše uvedenou výheň jsme ochlazovali pivem tak vydatně, že se mu to nepovedlo nejen u mne, ale prakticky u žádného z posluchačů, zvaných řepy z JEPu, z nichž systém do konce studia udělal trestuhodně laxní straníky (vesele inklinující k buržoazním manýrům).

U některých naivních kolegů se sice lehká bolševická konverze objevila, ale jen v náznacích. Jakmile totiž někdo začal jevit známky

přílišné uvědomělosti, dostalo se mu od ostatních takové míry sžíravé ostrakizující kritiky, že se raději rychle vrátil zpět na naši pivní nihilistickou úroveň, jež byla charakterizována nenávisť ke všemu stupidnímu, khaki, direktivnímu a oficiálnímu – prostě ke všemu vojenskému a socialistickému, což bylo u budoucích vojenských lékařů – přiznejme si – docela na pováženou. Bylo to stejné, jako kdyby se skandinávskému rybáři eklovaly ryby.

Už samotný dlouhý a krkolomný název VLVDÚ JEP – Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav Jana Evangelisty Purkyně (jemuž se stejně říkalo jen vojenská medina nebo ústav) –, nositel Řádu práce, dával tušit, že studium na něm bude náročné – což bylo – především na játra.

Náčelník ústavu generál profesor Vaňásek na začátku studia nostalgicky vzpomenu, že studium medicíny již není, co bývalo, neboť dopracovat se v minulosti k doktorátu znamenalo přeplavat především moře piva. Abychom uznávanému šéfovi udělali radost, pilně jsme tradici obnovovali, což se nám podařilo natolik, že řada absolventů na to dojela, takže náčelník ústavu mohl být, myslím, spokojený. Kupříkladu takový Míša Krejčí se na alkoholickém poli snažil po vzoru kamikaze splnit přání profesora do té míry, až nakonec vinou chlastu skončil jako výše zmínění japonští idioti.

Podplukovník Šourek byl debil a vypravěč tklivých příběhů z naší revoluční historie. Svou tupostí dokázal udělat estrádu i z lidické tragédie. Tím, že jsem se jeho neschopnosti vyžvejknout se smál, až jsem na onom památném politickém školení mužstva spadl ze židle a připomocil se smíchy, jsem mu dal proti sobě do ruky trumf, jímž mne držel v šachu a přinutil vzít funkci předsedy stranické organizace ročníku, kteréžto ambice jsem původně vůbec neměl. Chtěl jsem

pouze vystudovat medicínu a vystřídat co nejvíc sexuálních partnerů, aniž se zanesu dalšími aktivitami.

Některé návrhy se však neodmítají (o čemž by vám víc pověděl don Vito Corleone ze stejnojmenné vesničky na Sicílii a tohle byl v globálu tentýž systém). Stranická funkce mi však nebránila opíjet se dál s kamarády, zdrhat při bojové pohotovosti v zakázaném civilu nejen z kasáren, ale i z posádky, a vůbec neustále dělat věci, jež byly na štíru nejen se socialistickou morálkou, ale většinou i s trestním zákoníkem, na což jsem byl tehdy i po letech patřičně hrdý.

Pro kluky z ročníku jsem naštěstí nikdy nebyl stranickým bossem, nýbrž kamarádem z mokré čtvrti – Míšou Kuncem, na něhož byl spoleh, když bylo třeba vypíglovat nějaký průser. Jako tenkrát, když se Vráb s Vernerem zpili tak, že v náhlém pohnutí myslí počmárali na novém intru chodbu hákovými kříži. Tehdy jsem se projevil jako špatný předseda, neboť jsem je neudal – jak jsem měl v popisu stranické práce, ale profiloval jsem se jako „falešný kamarád“ a zručný malíř pokojů, neboť jsme s kamarádem Igorem Kéglem místo posilujícího spánku celou noc malovali chodbu, abychom zakryli odporné svastiky. Za odměnu mne kamarádi považovali za fajn kluka, což se dozajista povedlo málokterému stranickému funkcionáři.

Vzhledem k tomu, že jsem neměl strýčka na generálním štábu a coby straník jsem stál taky za pendrek, nemohl jsem očekávat, že bych někdy v budoucnu mohl jako lékař pracovat v některé z vyhlášených vojenských nemocnic.

Každý nemocný civilista měl štěstí, když se do vojenského špitálu dostal. Vysoká úroveň vojenských nemocnic byla ovšem dána tím, že vojenský felčar si teplého fleku ve špitále považoval a pracoval tak, aby nikoho z vrchnosti nenapadlo převelet jej zpět k motostřelecké-

mu útvaru v Uhlířských Janovicích či do jiného zeleného pekla, odkud se šťastlivci podařilo vydrápat a kam se nechtěl vrátit, ani kdyby si měl amputovat nohu v kyčli.

Ve vojenské nemocnici byly krásné mladé sestřičky, zatímco na ošetrovnách vojenských útvarů se vyskytovali pouze podobaní líní zdravotníci, které si většinou chudák náčelník zdravotnické služby musel vyškolit z řezníků, asfaltérů a jiných proletářů, myslících jen na to, jak vychlastat líh z nedotknutelných zásob a proflákat vojnu s minimem pracovního nasazení.

Stávalo se – podobně jako v base –, že se lídrem ošetrovny stal největší gauner zdravotník, který nakonec buzeroval i samotného vojenského doktora. K tomuto jevu docházelo, když vojenský lékař byl intelektuál, patřící spíše na kliniku k mikroskopu, kde by vedl randomizovanou dvojité zaslepenou studii, než aby měl na krku zlotřilé zdravotníky (obligátně šmelící s léky), prochlastaný, leč marxisticko-leninsky zocelený důstojnický sbor a mančaft se šedesáti procenty morgošů a recidivistů (jak tomu běžně bývalo třeba v Boru u Tachova).

Poměry u útvarů a na ošetrovnách, jež měly být naším doživotním působištěm, byly strašlivé. Bylo zarážející, že jsme se to dozvěděli až během studia, a to jen šeptandou od útvarových lékařů, kteří se do rodného ústavu sjížděli resocializovat na občasná školení.

Vojenští náboráři nám tento detail ohleduplně opomněli sdělit. Nebylo divu, že jsme se pak na vojně cítili jako v pasti, což umocnil fakt, že nám byl desetiletý závazek během studia lstivě změněn na trvalý. Jen se tomu neříkalo doživotní nucené práce (což by bylo bývalo naprosto přesné), nýbrž eufemisticky „nový zákon“ (jenž byl ovšem pěkně nekřesťanský), ale bylo to nemlich to samé.

Důvodem byla skutečnost, že jakmile si vojenský lékař odkroutil desetiletý závazek, prchal do civilu, až se mu páčila kůže na patách, přičemž se mu vize doživotní práce na zapadlém venkovském obvodu zdála být procházkou růžovou zahradou. Tak došlo k tomu, že armádě jaksí začali chybět doktoři, kteří houfně dezertovali do socialistického civilu (jejž paradoxně vnímali jako ráj na zemi), místo aby nadále setrvali pod křídly matičky vojny a medili si na zimních cvičeních na Doupově nebo si vážili toho, že si na raketových střelnicích v Kazachstánu vyhřejí klouby a zdarma se seznámí s mnoha druhy štírů, jedovatých hadů, o místních stranických funkcionářích, loudících cigaretový a toaletní papír, ani nemluvě.

Vojenští lékaři totiž odjakživa anarchisticky tíhli k operačním sálům a odborným ambulancím. Dělali raději lumbální punkce než konspekty z Lenina, dávali přednost bílému plášti před maskáči, a vůbec se celkově projevovali spíš jako změkčilí buržoazní intelektuálové než hrdí obránci socialistické vlasti. To politrukům (kteří měli v armádě nad lékaři neomezenou moc i mnohonásobnou početní převahu) brázdilo jejich osvícená čela a zanechávalo hluboké vrásky. Byli si totiž setsakramentsky dobře vědomi, že se bez těch zrasnejch doktorů neobejdou – ač by strašně rádi.

Zánět hemoroidů však kupodivu mohl postihnout i řiť náčelníka pro věci politické, jakkoliv studoval v Moskvě. Když pak takový plukovník s akutní hemoroidální atakou nebyl schopen jet do vojenského špitálu ani ve své pohodlné služební volze a u útvaru nebyl vojenský lékař, musel vzít funkcionář zavděk civilním praktikem. Zde však byl v čekárně pouze řadovým čekajícím pacošem, aniž mu kdokoliv z dělnické lůzy dal přednost (jako by nikdo neviděl blyštivé epolety, získané za tisíce hodin plodně prosezených na stranických aktivech pluku).